

Dissertatio inauguralis medico-chirurgica qua casus oppido rarus sarcomatis e pudendo muliebri sectione sublatis historiam continens ... exponitur ... / [Johann Daniel Behrens].

Contributors

Behrens, Johann Daniel, 1699-
Vater, Abraham, 1684-1751.
Universität Wittenberg.

Publication/Creation

Vitembergae : Literis viduae Gerdesiae, [1728]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/mqn3wdjs>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-CHIRURGICA

QVA

CASVS OPPIDO RARVS

SARCOMATIS

E PVDENDO MVLTIEBRI SECTIONE SVBLATI
HISTORIAM

CONTINENS

PRAESIDE

ABRAHAMO VATERO

PHIL. ET MED. DOCT. ET PROF. PVBL.

ANAT. ET BOTAN. SVBSTITVT. VT ET SOCIET.

IMPER. NAT. CVR. ET REG. BRITANN.

SODALI

PRO GRADV DOCTORIS

MORE MAIORVM OBTINENDO

D.

MART. M DCC XXVIII.

H. L. Q. C.

AD DISCEPTANDVM EXPONITVR

^a

IOH. DANIELE BEHRENSIO

TORGAVIENSI

MEDIC. PRACT.

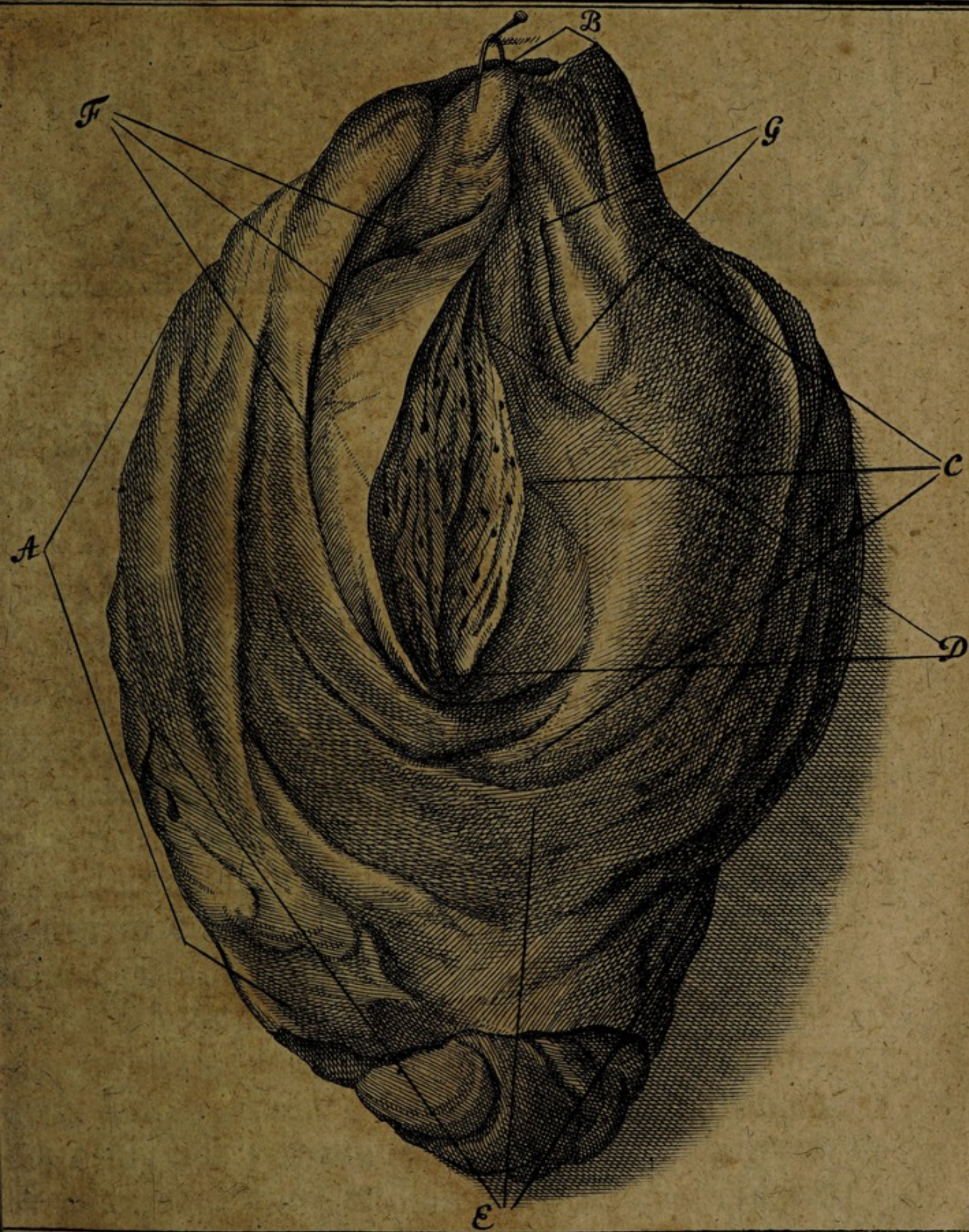
VITEMBERGÆ,

LITERIS VIDVAE GERDESIAE.

EXPLICATIO FIGURAE

Repraesentatur hac Figura Sarcoma insigne, ex uagina uteri, praemissa ligatura, resectum.

- A. Totum Sarcoma, a parte postica uisum.
- B. Collum tenuius, duorum digitorum transuersorum crassum, ubi resectio facta.
- C. Corpus rotundum musculosum, e tumore prominens, uteri inuersi, ut fundus inferius, collum superius situm uideatur, figuram quodammodo referens.
- D. Sectio per medium eius facta, ut interior substantia, quae tota ex fibris carnosiss orbicularibus, cum intermixtis copiosis uasorum sanguiferorum dissectionum orificiis, componitur, oculis exponatur.
- E. Pars reliqua Sarcomatis mollior, ac quasi lobosa, uaginae uterinae substantiam referens, corpus musculosum sustinens.
- F. Sinus inter corpus musculosum et reliquam Sarcomatis partem.
- G. Sulcus in corpore musculofo obuius.

Q. D. B. V.

terus foemininus, uti tum ob
structurae elegantiam, tum
ob officii praestantiam, si-
quidem officinam genera-
tionis ac formationis foetus
constituit, merito inter
praecipua sexus sequioris organa refertur: ita si
myriades morborum ex ipso oriundorum, ac
miserrimas foeminas immaniter excruciantium
consideramus, non iniurius in ipsum quis erit, si
sentinam corporis perniciosissimam ac lernam
innumerabilium malorum eundem dixerit.
Hunc equidem in passionibus ita dictis hysteri-
cis, modo ascendere, modo descendere, nunc
intra fauces irruere, nunc iterum in abdomen
deuolui, aut per uniuersum corpus discurrere
et oberrare, cum mulierculis, sensu globi ex
abdomine uersus fauces ascendentis, deceptis,

minime credendum est. Consensus enim cum omnibus uisceribus internis, ac cum toto corpore omnium istorum symptomatum atque innumerarum praeterea aegritudinum hinc induperuenientium causa est, adeo, ut, censent *Casp. a Reies in Camp. Elys. iuc. Qu. XLVI.* nullum fere sit morbus, qui a conspurcatissimo utero fonte, uti idem loquitur, dimanare non possit, idemque propterea minera malorum merito sit appellandus. Dudum iam e foro Medicorum profligata est fabula, qua ueteres sensum, appetitum motumque animale utero tribuerunt, ut idem odoriferis gratis, naribus applicatis, uersus fauces allici, a graueolentibus uero et foetidis repelli, in fugam uerti, et ad pristinum locum occupandum cogi posset. Sat absone propterea a *Roderico a Castro de Morbis Mulierum L. II. Cap. XVI. p. 266.* ad uterum prolapsum repellendum commendatur, ut cauterium actuale ignitum manu ostendat Medicus aut obstetrix, ac simulet partem se tangere uelle, uel si mulier timidiuscula sit, uiui mures filo ligati cruribus repente submittantur, ita enim naturam retrahi, et cum ea uterum, aut quamcunque aliam partem prolapsam. Quamuis uero uterus proprio nisu nullatenus se mouere aut e loco suo discedere queat, idem tamen

uarii

uariis iniuriis e sede sua turbari ac ad inferiora propelli aut trahi potest, ita, ut non raro una cum uagina sua euerfa sinum pudoris ingredia-
tur. Sed non omnem tumorem e uagina pro-
deuntem, ad uteri prolapsum referendum esse,
e sequentibus paginis palam fiet, quibus casum
rarissimum, et ob plurimas circumstantias curio-
sissimum, Sarcomatis insignis, prolapsum uteri
mentientis, sectione sublatis historiam continen-
tem, in praesenti Lectori exponimus.

CASVS.

Foemina XLVIII. annorum, septem liberorum
mater, ac ante septem annos ultimum pu-
erpera, a tribus annis, haemorrhagia uteri la-
borare coepit. Illa sumptibus necessariis desti-
tuta, malo huic nihil, praeter remedia dome-
stica, opposuit, ac praeterea laboribus duriori-
bus gestationibusque ponderum, unde haud du-
bie affectum hunc primum contraxerat, indul-
sit. Factum ita est, ut fluxus hic molestus fre-
quentius rediret, indiesque augeretur, et quan-
doque aliquot librae sanguinis fluidi et grumosi
unica uice confertim effunderentur. Elapsis,
inter copiosas sanguinis profusiones, duobus
circiter annis, illa tumorem intra uaginam per-
cepit, qui sensim auctus totum sinum pudoris
reple-

repleuit, tandemque e pudendo protuberavit, et premendo uesicae collum et intestinum re-ctum, obstructionem alui, urinaeque difficultatem, cum grauissimis lumborum doloribus excitauit, nec tamen ulla ratione ab illa repelli potuit. Quid fit? Foemina sibi consulere nesciens, nemine ob pudicitiam intempestiuam in consilium uocato, pro ea, qua pollet, animi fortitudine, ne dicam audacia, cultrum arripit, partemque tumoris prominentem pugni magnitudine resecat, mira opportunitate, quia ob corruptionem, nulla inde secuta haemorrhagia. Hoc autem facto, pressio dolorosa non remittit, uti sperauerat, potius augetur, et accedentibus conatibus, parturientium similibus, postridie inter excretionem aluinam, subito prorumpit massa, capitis magnitudinem excedens, insigni foetore, quia semiputrida fuit, et pondere attractione ad inferiora, molesta. Urgebat praeterea urinae suppressio, quam, non nisi digitis sub pube intrusis, reddere potuit, ab hac etiam super tumorem defluente ardor insignis excitabatur, et inflammatio in tumore augebatur, adeo, ut totum pudendum sub eodem crescente absconderetur. In tantis angustiis constituta nostra, necessitate cogente, demum a Chirurgo auxilium petit. Hic statim epithematibus inflam-

inflammationi et putredini resistentibus curam aggreditur, quibus per aliquot dies usurpatis rem eo redegit, ut tumor quodammodo detumesceret, ac sinus pudoris, antea sub eodem latens, conspici posset. Nunc etiam patuit, totam illam massam a collo tenuiori, coloris albicantis, duorum digitorum crasso, e uagina suspendi. Sinus autem pudoris adeo arctus ac intus repletus fuit, ut digitis circa ceruicem tumoris ductis ac intrusis, nullus intra uaginam daretur aditus, nemoque aliter existimare posset, quam uterum una cum uagina inuersa elapsum esse. Cum ergo nulla repositionis spes superstes esset, nihil fuit reliquum, quam ut tumor semiputridus ac gangraenae proximus, tractione ac foetore insigni molestus, sectione tolleretur, quam tamen Chirurgus, grauitatem negotii pensitans, proprio ausu suscipere noluit, meque propterea in consilium adhibuit. Posteaquam omnes circumstantias mecum reputassem, tumoris magnitudinem, aegraeque statum, quae, praeter praegressam sanguinis iacturam, in praesenti a calore praeternaturali, inquietudine ac uigiliis uiribus penitus exhausta uidebatur, ob metum haemorrhagiae timendae, sectionem primum disuasi, ne forte finister rei euentus, ac obitus foeminae, morti, uti apparebat, alias proximae, curae tribueretur.

Nihilo tamen fecius, tumore ad sphacelationem properante, ob quam femoribus contactu maculas nigras imprefferat, aegrae, liberationem anxie efflagitanti, ac nisi cito auxilium feratur, resectionem propriis manibus peragendam minanti, morem gessimus, quia in casu ancipiti, anceps potius, quam nullum remedium adhibendum fuit. Quamobrem, foemina ad omnem euentum praeparata, sine temporis iactura ad sectionem accessimus, et traiecta per ceruicem acu, filo incerato instructa, ligamentum iniiecimus, posteaque sub ligatura tumorem abscidimus. Euentus uoto respondit, et operatio ex animi sententia peracta fuit, nulla inde haemorrhagia uel alio symptomate insequente. Foeminam postea in lecto quiete repositam, medicamentis internis cordialibus, exterius epithematibus, inflammationi et putredini oppositis munuimus. Vagina uteri, antea ad exteriora tracta, cum ligamento applicato paulatim in locum pristinum recessit, ut nunc digitos sine negotio intra pudendum immittere, nec tamen finem attingere liceret, manifesto indicio, tumorem e suprema uaginae regione descendisse. Praeterlapsa ita una alteraue septimana, aegra sensim ad se rediit, uiresque amissas recuperavit, lentoque gradu incedere coepit. Remansit
nihil-

nihilofecius intus dolor prefforius, tumorque pedum oedematosus, antehac iam praesens, indies incrementa sumpsit, nec adhibitis remediis anticachecticis cessit, accedente insuper per interualla haemorrhagia copiosa, hydrops perfectus imminere uisus est. At quid fit? elapso fere dimidio anno, foemina in uagina quicquam pressione molestum percipit, quod digitis intrusis extractum, uinculum applicatum, maturatio-
ne paulatim liberatum, esse cognouit, nobisque exhibuit. Ab illo tempore tota rerum facies mutata est, foemina nunc optime ualet, in praesenti obstetricis munus Coswici suscepit, de nullo accidente amplius conqueritur, saltem quod pallor faciei de morbi superati magnitudine testetur. Notatu dignissimum autem imprimis est, illam, aetate satis prouectam, post tot tamque largas sanguinis profusiones, fluxum mensium regularem modicumque nunc experiri.

THES. I.

Habes ita, Lector beneuole, historiam Sarcomatis e pudendo muliebri feliciter ex-
fecti. Accedo nunc ad descriptionem ipsius tumoris, ut patefcat, ad quodnam genus idem referri debeat. Eo consilio totam molem nobiscum abstulimus, ut eam domi accurate per-

*Sarcomatis
abscissi de-
lineatio.*

lustrare possemus. In latere anteriori, quod oculis ante resectionem patebat, ob corruptionem nihil distincti uidere licuit, referebat enim rudem atque deformem massam. Sed tumore inuerso, ut facies posterior, antea uisum fugiens, luci exponeretur, in admirationem coniecti fuimus, cum uideremus, e medio ipsius prominare corpus oblonge rotundum, substantiae a reliquo tumore diuersae ac musculosae, uteri inuerso ordine elapsi figuram haud obscure exhibens, uti ex icone in fronte huius dissertationis posita patet. Inferius enim rotunditate cum fundo uteri conuenit, superius uero attenuatur, ac in collum angustius, substantiae albicantis ac tendineae terminatur, unde suspensa fuit tota moles, et quo loco resecta fuit, quod collum uteri quodammodo repraesentat. Admiratio nostra non parum aucta fuit, ubi, sectione in corpus illud musculosum iuxta longitudinem facta, interiora eius lustrauius. Constat quippe idem ex fibris carnosissimis orbicularibus, ac, quod praecipue attentionem meretur, per totam substantiam hiant orificia uasorum sanguiferorum dissectorum copiosissima, qualis est uteri transuerse secti facies. Adhibita tamen omni diligentia, nihil ouariis aut Tubis Fallopiianis simile detegere potuimus, imo sectione repetita, eandem

dem ubiuis texturam internam, nullam uero intus cauitatem inuenimus. Reperitur autem a latere corporis musculosi insignis cauitas seu sinus oblongus et profundus, istud a reliqua tumoris parte seiungens. Residua Sarcomatis substantia, corpus musculosum ambiens et sustinens, ab hoc plane diuersa, consistentiae laxioris, mollioris, ac lobos et rugas monstrans, ut aliter iudicari non possit, quam eandem esse uaginae rugosae portionem. Pondus totius molis, expurgatis omnibus impuritatibus, est duarum librarum. Tandem etiam sciendum, Sarcoma, multo minori, quam naturali, magnitudine in figura exhiberi.

THES. II.

Antequam ad indagationem naturae atque originis sarcomatis huius, ac ad considerationem singularium in casu praesente concurrentium circumstantiarum nos accingamus, monendum est, admodum magnam esse uarietatem tumorum, e pudendo muliebri enatorum, tum ratione loci, ubi excresecunt, tum ratione consistentiae, magnitudinis, causarum, aliarumque conditionum. Ita pudendum externum, inprimis labia intumescunt ab inflammatione, oedemate, uel etiam abscessu, aut ubi in hernia inguinali intestina per processum uaginalem

Tumorum e pudendo muliebri enatorum uarietas.

In pudendo externo labiis, clitoride, et Nymphis orti.

peritonei intra eadem elabuntur. Praeterea ex cute labiorum aequae ac montis ueneris, eadem superius coniungentis, nascuntur tumores, exiguo principio, sub forma verrucarum, in enormem quandoque molem excrecentes. *Adnascitur interdum inquit Seuerinus Med. Effic. p. 119. alis pudendi muliebris tuberculum, principio pusillum, deinde magnis incrementis augefcens, molle, concolor, contrectatu modisque ferme omnibus indolens. Scorto propendebat in labio pudendi minoris pineae magnitudine tuberculum, basi minore, quam altero extremo pendulum, quod uno iam anno sic ex paruo intumuerat. Constrictum uinculo die uno ac tantum non stupefactum, postridie resecui, cute circumplexum crassissima, plus media digiti latitudine. Tuber scirrhosum excidit Marchettis, cucurbitae magnitudine, quod superius osfi pubis adhaerens, utrumque pudendi latus, rimamque ipsam uelabat, pustulis scatens malignis, ad radicem exulceratum, uti testatur Bonet. Mercur. Compital. L. XVIII. p. 737. Enormis istiusmodi tumor pondere XII. libras superans e labio dextro mulieris resectus, describitur in dissertatione, sub Praef. Parentis An. MDCXCIII. habita, qua Historia et Cura Sarcomatis monstrosi et cancrofi exhibetur. Praeter hos tumores ex labiis protuberantes, ex ipso pudendo*

pudoris sinu externo, Clitoris atque Nymphae intumescences et elongatae exteriora uersus propendent, adeo, ut interdum Sectione remoueri debeant. Omnes tamen haecenus enumerati tumores cum nostro Sarcomate nihil commune habent, utpote quod non e pudendo externo sed ex ipsa uagina in lucem prodiit.

THES. III.

E uaginae uteri cavitae egressi tumores tamen non unius eiusdemque generis sunt, E uagina propullulantes. sed admodum diuersi, quamuis ueteribus nomine prolapsus uteri ueniant. Vagina ipsa uteri, Vaginae ipsius inuersione prolapsus. uti est canalis oblongus, a sinu pudoris ad orificium uteri internum usque, intestini tenuis instar, expansus, ita illa aequae, ac intestinum re-ctum, inuersione duplicata pudendum non raro egreditur, et tumores insignes exterius propendentes efformat. Firmiter quidem illa connectitur anteriori collo uesicae urinae, posteriori intestino recto ac superius orificio uteri interno, ut ista uix loco moueri posse uideatur; nihilo tamen fecius, ut longitudo eius naturalis non excedat sex uel septem digitos transuersos sine distractione, fibrae tamen illius relaxatae adeo elongari possunt, ut illa prolapsa quandoque ad genua usque propendeat. Facit huc praecipue substantia ipsius membranosa et musculosa, ac

ac inferius rugosa, ob quam tantae distensionis, tum in latitudine, pro transmittendo foetu in partu, tum in longitudine, in prolapsu, apta est. Sed nunc oritur quaestio, utrum uterus, uaginae iuxta orificium firmissime connexus, semper et necessario simul extrahatur, an uero prolapsus uaginae fieri queat, utero in loco suo naturali permanente? De prolapsu uteri ipsius, tantopere controuerso, in sequenti Thesi dispiciemus, nunc saltem quaeritur: utrum semper una cum uagina excidente e corpore extrahatur? Monendum autem ante omnia, distingui debere prolapsum uerum uaginae a tumoribus praeternaturalibus, in uagina e tunica interiori uel rugis ipsis intumescantibus enatis, qui non raro inspicientibus imposuerunt, ut illos prolapsum uaginae uel uteri ipsius crediderint, de quibus in subsequen- tibus pluribus agemus. Praeterea non semper tota uagina inuertitur ac prolabitur, sed tantum portio eiusdem siue inferior, siue etiam in uno tantum latere, quo casu non absolute necessarium esse iudico, ut uterus simul exeat. Vbi uero tota uagina inuertitur et ad exteriora elabatur, fieri certe non potest, quam ut collum uteri, huic firmissime alligatum ad inferiora rapiatur, fundus uero libere in pelui fluctuans, tanquam pars magis mobilis, sequatur.

tur. Neque tamen semper uterum simul extra pudendum egredi, nisi prolapsus nimis enormis fit, sed, uagina licet prolapsa, intra pubem subsistere, suadet non tantum ratio, sed et exemplum foeminae a *Pechlino L. 1. Obs. XX.* adductum, quae uehementi et uasta uaginae procidentia laborans, remedium optimum in grauiditate inuenit, cum qua ipsa lente tumor retractus fuit, mox iterum ad partum rediturus. Idque tanto magis contingit, quando obstaculum quoddam egressum uteri impedit, uti testatur casus in *dissertat. de Grauiditate apparente* a me expositus, ubi tumor ouarii enormis impedimento fuit, quo minus uterus a uagina prolapsa intra pubem protractus, longius egredi posset, uti sufficienter testabatur orificii interni intumescencia collique elongatio, tractione uaginae ac resistentia tumoris ouarii inducta. Obseruatur quidem in apice tumoris uaginae prolapsae hiatus, qui tamen non semper est orificium uteri internum, sed sinus ab ipsa uagina inuersa, duplicato egrediente, efformatus. Nec longitudo tumoris euincit, uterum necessario simul elapsum esse, quia uaginae substantia fibrosa et rugosa, tensione ac ab humoribus intus stagnantibus relaxata, insigniter extendi potest, uti apparet ex intestini recti prolapsu, quod, testantibus obseruationibus Auctorum, aliquot spi-

C

tha.

thamarum, ad ulnae longitudinem egreditur, cum tamen tantam longitudinem non habeat in corpore, multo minus ubi istud in egressu duplicatur.

THES. IV.

*Uterus ipse
an eo usque
prolabi pos-
sit, ut pu-
dendum e-
grediatur?*

Quamuis itaque absolutae necessitatis non sit, ut uterus una cum uagina elapsa extra abdomen semper excidat, ac praeterea inficiendum non sit, ipsam uaginam inuersam et tumidam, aut tumores praeternaturales in eadem natos, uti inferius uidebimus, quandoque foeminae, obstetricibus, imo Medicis ipsis imposuisse, ut uterum ipsum elapsum esse crediderint; neutiquam tamen propterea statuendum, uterum plane non posse prolabi, uti fecerunt *Kerckringius, Roonbusius, Meckervanus*, alique, qui singularibus quibusdam observationibus adducti, prolapsum uteri uerum dari, negant, omnesque rident, qui uterum unquam extra corpus prolapsum esse sibi persuadeant. Hoc quidem uerosimile est, non omnes uteri procidentias, ab antiquis atque recentioribus Medicis obseruatas, tales fuisse. Fabulis etiam merito annumerandum esse iudicat *a Meckeren in Obseru. Anat. Med.* quae de uteri exstirpatione agentes, *Auensoar L. 2. C. 2. Anton. Beniuen. de Abdit. Morbor. Caus. C. II. VVierius, Zacut. Lusitan. Felix Plater. alique* retulerunt, mulieres nempe,

pe, quibus uterus corruptus abscissus, non solum superstites mansisse, sed et liberos procreasse. At si quis ideo cum praedictis Auctoribus omnem proptofin uteri, a scriptoribus fide dignis annotatam, falsam, fictitiam et imaginariam dicere uellet, iniurius certe in hos foret. Instructus omnino est uterus ligamentis sat ualidis, duplicis generis, nimirum teretibus atque latis, quibus idem sustentatur ac firmatur, ut tanto oneri, grauiditatis tempore gestando, sufficere queat. Praestant id inprimis ligamenta lata, quae inter pelvis latera atque uterum uaginamque interiecta, a reliqua parte, tubam inter atque testem intercedente, ob similitudinem alae uespertilionum uocata, probe distinguenda esse, accurate monet *Clariss. Morgagn. Aduers. Anat. IV. Animad. XXVII. p. 49.* utpote quae pelvis lateribus firmiter commissa, ligamenti uteri lati et officium et nomen seruare debent, cum alae uespertilionum tubae potius ligamenta appellandae sint. Sed quis propterea cum *Kerckringio* uterum semper immobiliter loco suo consistentem pronunciare uellet? Recte igitur *Pechlin. l.c.* iam si quis retinentium ligamentorum uim impedire credat, quo minus uterus prolabi possit, sciat oportet, eandem quoque causam in uaginae lapsu adduci posse. Quid enim? Annon suis perinde ligamentis, usque satis firmis, uagina

gina neclitur ossibusque incuneatur? At uero, annon ligamentis ille solutioribus adneclitur? Annon mobile etiam est ipsum uteri corpus, et ad lapsum procliuius, inprimis si uis accedat, qua inconditae obstetrices per parturientium uiscera grassantur? Ego sane, quoties faciem naturalium, uteri et uaginae attentius rimor, non uideo, quid prohibeat, quo minus uterus descendere ex parte uel totus possit.

THES. V.

Uteri prolapsus uerus exemplis singularibus confirmatur.

Quandoquidem autem experientia una rite instituta plus ualet, quam mille rationes, et supra dicti uiri obseruationibus suis, utut singularibus, confisi et nixi, omnem fidem hac in re ueteribus scriptoribus denegarunt, non immerito recentiores sectionibus in eiusmodi subiectis, prolapsu laborantibus, post mortem institutis, curiosius eam in rem inquisiuerunt, pluribusque exemplis demonstrarunt, uterum non tantum extra corpus cum uagina inuersa prolabi posse, sed etiam re ipsa elapsum in cadaueribus inuentum fuisse. Non memorabo nunc *Diemerbrockium*, *Regnerum de Graaf*, *Corn. Stalpart van der VViel*, *Peyerum* aliosque, qui statim se isti opinioni opposuerunt, atque exemplis, tum ab aliis, tum ab ipsis obseruatis, procidentiam ipsius uteri demonstrarunt. Adducam saltem unam uel alteram Auctorum recentissimorum, adhuc uiuen-

uiuentium, obseruationem, quibus non tantum uteri prolapsus, sed etiam totalis simul eius inuerfio confirmatur. Instar omnium esse possunt casus, a *Celeberrimo Ruyschio in Obseru. Anat. Chirurg. VII. IX. X.* consignati, utpote qui omnem animo nostro scrupulum eximere possunt. Rarissima inprimis est *Obseruatio I.* qua refert, e tumore uteri prolapsi quadraginta et duos calculos in octogenaria sectione extractos esse, qui sedem suam in portione aliqua uesicae urinae simul prolapsae habuerunt. Ibidem quoque *Obseru. XXIV. XXV.* mentionem facit lateralis tantum uteri portionis, itemque orificii ipsius interni in partu prolapsus, a se obseruati. Contingit praeterea, uti *Idem obs. X. et XXVI.* annotat et fig. 12. delineat, ut uterus in aut mox post partum totaliter inuertatur, cui malo obstetrices imperitae, funiculum umbilicalem fortius extrahendo, occasionem praebent, quandoque tamen illud a conatibus post partum remanentibus ortum ducit. Plura huius inuersionis uteri totalis in partu exempla uidere licet in *Stalpart van der VViel Obseru. Rarior. Cent. I. Obs. LXVII.* Hoc tamen extra partum, a tumoribus intus in cauitate uteri natis oriri posse, nouo eoque singulari exemplo probauit *Clariss. von Sanden, Observatione de prolapsu uteri inuersi ab excrescentia carneo fungosa, in fundo eius interno, ex potu crepitus lupi enata,*

ta, communicata. Sectio enim post mortem instituta monstravit, tumorem e pudendo istius foeminae propendentem ipsum uterum, ab excrescentia e fundo eius latiori radice enata, ac successiue crescente, ob spatii defectum per orificium exitum quaerente, tandemque foras erumpente, inuersum et extra corpus extractum fuisse, uti ex Fig. II. ibidem apposita clare ad oculum patet.

THES. VI.

*Tumores
alii e uagina
enati, uteri
procidentiam
menti-*
entes.

Sed nunc annotandum est, ex ipsa uaginae superficie interna oriri excrescentias tales carneo fungosas et scirrholas, quae in tantam molem auctae, ut spatium interius non inueniant, e pudendo prorumpunt, utrumque prolapsum mentiuntur. Eiusmodi fungos in uagina adhuc absconditos, oui gallinacei ac pugni magnitudine ex illa exsectos memorat *Tulpius Obseru. Med. L. III. Cap. XXXIII. et XXXIV.* Fungum pariter cancrosum ex interiori matricis colli parte ligatura separatum recenset *Stalpart. van der VViel l. c. Obs. LXXXVII.* Excrescentiam cancrosum, duorum pugnorum magnitudine extra finem pudoris propendentem, et ab ipso aliisque Medicis et Chirurgis pro utero inuerso et prolapso habitam, describit etiam *Segerus Obs. 121. Misc. Cur. A. 1671.* quae tamen, uti sectio post obitum foeminae instituta monstravit, nihil aliup

aliud fuit, quam excrescentia fungosa, ex uteri collo, et huius antica parte, prope Vesicae orificium, enata. Ita etiam *lobus a Meckeren in Obseru. Anat. Medicis* pro confirmanda sua sententia, qua, uti supra uidimus, uterum omnino elabi posse negat ac pernegat, praeter aliorum obseruationes, refert integram historiam Sarcomatis insignis magnitudinis, gangraena iam correpti, praeuia ligatura colli angustioris resecti. Complures Medici atque Chirurgi praesentes illud uterum prolapsum crediderunt. Muliere autem paulo post denata, sectio cadaueris patefecit, non uterum ipsum prolapsum et abscissum fuisse, utpote qui bene constitutus in loco naturali inuentus est, ligamentum uero intus relictum monstrauit, tumorem ablatum nil aliud, quam tunicae rugosae, uaginam praeter alia constituentis, portionem, laxitatis nimiae culpa, extra pudendum elapsam fuisse. Hae similesque historiae fatis superque euincunt, excrescentias tales carneo fungosas, e pudendo propendentes, haud raro imposuisse non tantum foeminis, sed ipsis quoque Medicis atque Chirurgis, ut tales uterum prolapsum esse, sibi persuaferint.

THES. VII.

Filo in praesenti ducimur ad quaestionem illam, quid de resectione uteri prolapsi, ab Auctoribus adeo frequenter commemorata, sentiendum

Uterus prolapsus an salua uita resecari possit?

endum sit ? Integrum Catalogum Scriptorum recenset *Meckeren loc. cit.* qui uterum salua vita non tantum auferri posse, sed etiam ablatum esse, memoriae prodiderunt. Hos inter *Plempius Anat. Cabrol. c. 34.* scripsit, uterum prolapsum incuria quadam putrefactum extirpari sine incommodo, sic, ut eo ablato etiam concipere queat mulier. *Fernelius* uidisse se refert parturientem quandam, cui uterus cum foetu incluso, sine ullo uitae dispendio ablatu sit. *Plinius et Soranus* uterum muliebrem auferri sine uitae periculo posse, exemplo porcorum, probare nituntur, et *Laurent. L. VII. de part. Gener. C. II.* omnia bona promisit mulieri, cui uterus ablatu sit, uti uidere est in *Bonet. Sepulcr. L. III. Sect. XXXII. Addit. obs. VI. p. 41.* Ibidem etiam *Obs. I. ex Jo. Georg. Volckameri* relatione recensetur historia uteri procidentis ex uirgine resecti, cui antea iam testes, per hymenem propendentes, ablati fuere, eodem obseruante in *Miscell. Curios. A. II. Obs. CCXXVI. p. 328.* Nullum tamen hic suppeditauit signum certum, unde iudicari possit, tubercula ablata re ipsa fuisse ouaria atque uterum, nisi quod dicat, priora calidae aquae iniecta, testiculos uasis suis annexos praesentasse, ultimum uero formam uteri nondum defloratae retulisse, sed cauitate destitutum fuisse. Maioris momenti uidetur esse obseruatio *Paraei de Hom. gener. L. XIV.*
qua

qua docet, mulieri tumorem corruptum e pudendo frustatim extractum fuisse, quod ipsi et quatuor Medicis praesentibus corpus uteri uisum fuit, cuius rei fidem fecit non tantum unus ex testiculis postea, ipso referente, extractus, sed etiam sectio foeminae post trimestre pleuritide extinctae, quia nusquam comparuit uterus, sed eius loco callosum quoddam corpus, quod natura, uti ille loquitur, quae nunquam in nobis otatur, iacturam eius partis quasi reparatura, uel lacunam potius alui repletura, substituerat. Annon uero corpus istud callosum fuerit ipse uterus, ab abscessu diuturno in genitalibus existente deformatus, sub iudice lis est. Verbo: Praeaeque historiae de utero exsecto apud Auctores occurrentes ita sunt comparatae, ut dubium sit, an uterus, aut eius loco excrescentia quaedam fungosa et carnea abscissa fuerit. Vnicum tamen exemplum in fine tractatus supra laudati Sandenii, ex prolusione, *dissertationi Inaugurali de foemina grauida, lapsu uaginae uteri laborante* ab eius Praefide, D. Ioh. Hadriano Slenogtio praemissa, adiectum confirmat, impossibile non esse, ut uterus prolapsus et corruptus salua uita refecari possit. Ipse enim testatur, se in massa, a pudendo muliebri resecta, quinque libras pendente, praeter opinionem, ipsissimum os uteri, cruore uiscido obturatum, reliquumque huius corpus, cum fundo integro et reliquiis tubarum, quasi in theca coriacea, prope iniectum uinculum, abscissa, reconditum offendisse. Imo ut ea clarius

dignosci possent, uterum ab orificio ad fundum, secundum longitudinem aperuit, et cavitatem eius ac crassitiem, statui naturali prorsus similem, detexit, tubisque fetas nigras inseruit, atque sic Excellentissimis Academiae Ienensis Professoribus, plerisque Urbis istius Doctoribus Medicis Practicis, atque centum studiosis demonstraui, ut adeo de eo nullus dubitandi locus supersit.

THESES VIII.

*Sarcoma
nostrum an
uterum si-
mul exse-
ctum conti-
neat?*

His itaque ad illustrationem nostri casus praemis-
sis, accedendum tandem est ad Sarcoma in prae-
senti a nobis luci expositum, ut pateat, quae sit eius
natura atque origo, et ad quodnam genus tumorum
in pudendo natorum, haecenus enumeratorum, idem
sit referendum. Optimam quidem huic rei lucem
accendet aliquando foeminae huius obitus et cor-
poris defunctae apertio, qua locus, unde resectio fa-
cta, detegi poterit; uitam tamen et sanitatem, qua
haecenus utitur, ipsi nullatenus inuidentes, interea
periculum faciemus, quid quantumque in negotio
hoc admodum obscuro, considerando circumstan-
tias antecedentes, concomitantes et consequentes,
praestare liceat. Equidem ex praecedente thesi con-
stat, uterum prolapsum aliquando, utut forte rarissi-
me, salua uita resectum fuisse. Tumor praeterea in no-
stra, post abscissionem portionis eiusdem prominen-
tis a muliere peractam, uno impetu inter conatus,
parturientium similes, foras prorumpens, magnam
suspicionem excitauit, uterum per aperturam, sectio-
ne

ne hac in uagina factam, simul excidisse. Repletio et occlusio sinus pudoris, a uagina ad inferiora tracta, ob quam digitis, circa tumoris collum ductis, intra pudendum nullibi penetrare licebat, suspicionem illam auxit. Corpus tandem musculosum, in sarcomate ablato apparens, ac figura externa pariter ac structura interna carnosam, cum intermixtis orificiis numerosissimis uasorum sanguiferorum, uteri speciem praeferebat, sententiam istam penitus confirmare uisa est. Quoniam tamen nec intus cavitatem in hoc corpore inuenire, nec extus quicquam de ouariis et oviductibus ligamentisque detegere licuit, illud uterum, sectione ex muliere sublatum ego non dixerim. Retractio enim totalis uaginae ad interiora, ac fluxus mensium post illud tempus naturalis et regularis insecutus, fatis superque edocent, uterum in corpore remansisse, et originem huius tumoris aliunde deriuandam esse.

THESIS. IX.

Rebus sic stantibus, aliud iudicium de nostro Sarcomate ferre non possumus, quam quod illud sit excrementum quaedam carnosum et scirrhum ex uaginae ipsius substantia, parteque superiori, utero proxima, enatum. Idque penitus suadet pars illa mollior rugosa et lobosa, corpus musculosum sustinens, quam uaginae portionem esse, inspectio docet. Saltem corpus illud musculosum, figuram et texturam internam uteri exhibens, difficultatem creat, unde illud originem trahat. Notum autem est, ua-

Quale illud sit? et ad quodnam genus tumorum enumeratorum referendum?

ginae uteri substantiam intus quidem membranosam, nerueam atque papillarem esse, rugasque copiosas instar rugarum intestini ieiuni, exhibere, ac ubiuis lacunas, uti circa urethram et uteri praeprimis ceruicem, ita per totam superficiem monstrare, quae cum glandulis substratis communicantes liquidum mucosum fecernunt. Exteriorius uero musculosus contextus uaginam ambit, ac copiosissimis uasorum cum utero partibusque adiacentibus communibus ramificationibus, multiplici anastomosi inter se iunctis, ac substantiam uaginae perreptantibus, gaudet. Quid itaque mirum in textura ista musculosa glandulis atque uasculis intertexta, ab humoribus impuris ac uiscidis, intus stagnantibus, obstructiones et indurationes harum partium fieri, unde omnia sarcomata, aut excrescentiae carneo fungosae, et scirrhi, aut quocunque demum nomine ueniant, tumores oriuntur. Faciunt huc iniuriae uariae, quibus uagina, aequae ac uterus ipse, ante, in, et post partum obnoxia est, fluxus mensium et lochiorum inordinatus, retentus, aut inconuenienter suppressus, uel etiam nimius. Humores quippe largius ad genitalia confluentes, atque transitum aut egressum per tubulos obstructos non inuenientes, inter plexus uasorum atque glandularum restagnant, sensim inspissantur, partes circumiacentes distendunt, atque ita excrescentias illas, fungorum more protuberantes, efformant.

THES. X.

Praecefferunt autem in nostra partus iterati, sub-
inde laboriosi, quibus uagina cum utero ualde
extensa, tonusque eius maxime relaxatus fuit. Foe-
mina egestate coacta, nec tempore grauiditatis, nec
post partum diaetam conuenientem obseruauit, in
nulla re sibi pepercit, labores durissimos suscepit,
pondera gestauit, mox a partu e lecto surrexit, cor-
pus aeri frigido exposuit, fluxusque lochiorum nul-
lam curam habuit. Quae autem et quanta mala in-
de in grauidas atque puerperas redundare soleant,
notius est, quam ut a me hic exponi opus habeat.
Insecuta post illud tempus haemorrhagia diuturna
atque|enormis sufficienter testatur de uteri parti-
umque connexarum graui laesione, sanguinisque in
iisdem circuitu difficili atque stagnatione, unde tan-
to impetu tantaque quantitate idem per uias geni-
tales erupit. Fluxum hunc illa neglexit, ac praeter
domestica remedia, nihil eidem opposuit, potius
motu inconuenienti, eleuatione ponderum, refrige-
ratione, aliisque diaetae erroribus illum auxit. Nec
ullum est dubium, illam ad haemorrhagiam coer-
cendam et restringendam, inter remedia domestica
adstringentibus et stypticis usam esse, pro more uul-
gi, qui ad talia, tanquam sacram anchoram, confugere
solet. Neminem uero latet, quot et quanta ex in-
tempestine suppressa haemorrhagia mala oriantur.
Per eiusmodi enim austeram, constringentiam ac stypti-
ca medicamenta sanguis et alii humores intra uasa

*Causae an-
tecedentes
ponderan-
tur.*

distenta stagnantes subito coagulantur et inspissantur, unde in aliis inflammationes, abscessus et exulcerationes, in aliis tumores duri ac scirrhescentiae partium internarum haud raro originem trahunt. Ipsa Sarcomata et excrescentias carneo fungosas in partibus genitalibus ortum inde repetere, probat exemplum *Sandenii* supra memoratum. Foemina illa infuso crepitus lupi, contra abortus frequentes et haemorrhagias uteri usurpato, excrescentiae isti carneo fungosae, in uteri cavitae ex eius fundo enatae, occasionem dedit, a qua uterus inuersus foras propulsus fuit, et insecuta exulceratio et sphacelatio febrisque coniuncta uitae finem fecit.

THES. XI.

Circumstantiae singulares casus nostri considerantur.

Ad nostrum ut reuertamur casum, notatu dignissima inprimis in eo est circumstantia, in historia annotata, tumorem hunc prius e uagina exitum non inuenisse, quam resecta prius a foemina parte eius protuberante. Hoc ipso quippe idem quodammodo detumuit, uiamque faciliorem prorumpendi inuenit. Hoc uero mirum, ne minimam inde secutam fuisse haemorrhagiam, quod tamen nulli alii rei, quam scirrhescentiae et sphacelationi tumoris relatum ferri debet. Haemorrhagiam uero a sectione metuendam impedit ligatura iniecta, utut hac forte opus non fuisset, quia collum tumoris albicans et quasi tendineum nulla insigniora uasa monstrauit, ac uix gutta una sanguinis ex eodem stillauit. A resectione etiam sarcomatis, quod

prae-

praesente et dirigente *Sleuogtio*, e foemina sublatum esse, ipsumque uterum simul abscissum, illo teste, comprehendisse, supra notauimus, nulla haemorrhagia secuta est, quamuis pars ligata, simul ac a pondere trahente liberata fuit uinculo, quo collum eius ante sectionem ualide ligauerat Chirurgus, statim se subtraxerit et ad interiora resiliuerit, non sine terrore Chirurgi, haemorrhagiam aegre restringendam metuentis, cum tamen uix duae unciae cruoris effluxerint, mox sero tenui eum excipiente. Ligamentum istud in nostra foemina omnium subsequen-
tium symptomatum, tractionis et pressionis in abdomine, tumoris oedematosi, haemorrhagiarum uteri, aliorumque incommodorum causa exstitit, quia, illo lenta suppuratione post dimidium demum annum separato, omnia illa accidentia statim euanuerunt. Nihilo tamen secius securitatis gratia ligatura merito applicata fuit, ac in casibus similibus non facile negligi debet. Cautè tamen cum ista procedendum esse, docet casus *Segei* supra relatus, ubi in excrescentia tali fungosa, statim a ligatura grauissima symptomata secuta sunt, quae uero uinculo sublato cessarunt. Cauendum etiam sedulo, ne partes adiacentes uinculo comprehendantur, quod contigisse refert celebratus *Ruyschius Obs. VII.* in foemina, in qua Chirurgus, uterum prolapsum et corruptum extirpaturus, meatum urinarium simul ligauit, unde aegra, suppressione urinae totali correpta, occubuit.

THES. XII.

Conclusio.

Ex praesentī tractatione, obseruationibusque in ea recensitis, ni fallor, patescit, in similibus casibus nihil quidem temere agendum, in statu uero dubio atque ancipiti interdum aliquid cum prudentia tentandum esse. Quilibet enim uidet, foeminam hanc e praesentaneo uitae periculo, ob sphacelationem tumoris propendentis, mortisque e faucibus per operationem institutam ereptam fuisse.

De hoc tamen plura ut addam, opus non esse iudico.

FINIS.

